

A LEIPZIG/HALLE-ÍTÉLET¹ ALKALMAZÁSA A KUTATÁS-FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS INFRASTRUKTÚRA TÁMOGATÁSÁRA

Összefoglalta: MOHAY ÁKOS²

1. Bevezetés

A K+F+I infrastruktúrát érintő állami támogatásnak az Európai Bizottság három típusát különbözteti meg:

- az infrastruktúra építésének a támogatása (beruházási támogatás);
- az infrastruktúra működtetéséhez nyújtott támogatás (működési támogatás);
- az infrastruktúra felhasználóinak a támogatása.

Az infrastruktúra támogatásának általános, a Leipzig-Halle-eset kapcsán újonnan értelmezett szabályait az alábbiak a K+F+I infrastruktúrát érintő beruházási és a működési támogatásra vonatkozóan kívánják kiegészíteni.

A K+F+I infrastruktúrákat gyakorlatban rendszerint olyan tevékenységekre használják, amelyek állami feladatok (pl. oktatás, független kutatás). A gazdasági tevékenységek gyakran csak eredményei a kutatási szervezetek erőforrásai hatékony kihasználásának, mint az

¹ T-443/08. Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és T-455/08, Mitteldeutsche Flughafen AG és Flughafen Leipzig-Halle GmbH kontra Európai Bizottság 2011. 03. 24-i egyesített ügyek [2011] EBHT II-1311.

² A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Támogatásokat Vizsgáló Irodájának munkatársa. A cikkben megjelenő vélemény nem tekinthető a TVI hivatalos álláspontjának.

esetlegesen kettős (nem gazdasági és gazdasági) felhasználású kutatási berendezések. Ezt a sajátosságát a K+F+I infrastruktúrának szem előtt kell tartani, amikor az állami támogatásra vonatkozó szabályok alapján az építéshez és a működéshez nyújtott támogatást elemezzük.

2. Állami támogatásnak nem minősülő esetek

2.1. Kutatási szervezetek nem gazdasági tevékenysége

A K+F+I infrastruktúra támogatása nem tekinthető állami támogatásnak, ha annak tulajdonosa/működtetője egy kutatási szervezet, és ez az infrastruktúrát kizárólag a szervezet nem gazdasági tevékenységéhez használják a K+F+I keretszabály³ 3.1.1. pontjában meghatározottak szerint. Ez különösen az egyetemi épületek, előadótermek, könyvtárak, laboratóriumok és olyan felszerelések építésre vonatkozik, amelyeket kizárólag oktatási, valamint a független kutatás végrehajtására használnak, azaz amelyek állami feladatnak minősülnek. Sőt, az együttműködésen alapuló K+F-re és a kutatási eredmények terjesztésére szintén, mint nem gazdasági tevékenyre tekintünk a K+F+I keretszabály 3.1.1. pontjában meghatározott körülmények fennállása esetén. Ez az eset, amikor (i) a kutatási tevékenységek önálló jellegűek, vagyis az egyes vállalkozások gazdasági érdeke nem befolyásolja azokat, (ii) az együttműködésen alapuló K+F általános tudás létrehozását eredményezi, amelyet széles körben terjesztenek és (iii) a szellemi tulajdonjogokat, amelyek ezen tevékenységekből erednek, teljes mértékben a kutatási szervezet jövőbeli nem gazdasági tevékenységéhez kapcsolják. Ugyancsak a nyílt és minden felhasználó számára megkülönböztetés mentes hozzáférést biztosító kutatási adatbázisok, vagy bármely más, a kutatási eredmények terjesztésére használt infrastruktúra állami finanszírozására úgy lehet tekinteni, mint egy nem gazdasági tevékenységre.

³ A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszere *Hivatalos Lap C 323*, 30/12/2006 0001 - 0026 o.

2.2. Beruházások a piaci magánbefektető elvével összhangban

Amennyiben a K+F+I infrastruktúrát gazdasági tevékenységhez használják, az ilyen infrastruktúra építése állami támogatás mentes marad, ha a kedvezményezett úgy viselkedik, mint egy piaci magánbefektető. Ez a helyzet áll fenn, ha egy profitmaximalizáló magánbefektető (azaz a befektetett tőke után ésszerű profitot váró befektető) azonos feltételekkel, mint az állam, forrást biztosított volna a projekthez. Amennyiben így van, nincs állami támogatás.

Meg kell jegyezni, hogy a K+F+I infrastruktúra finanszírozása általában jelentős befektetést igényel, amely egyes esetekben csak nagyon hosszú idő alatt térülhet meg, és általában nem kerül rá sor tisztán gazdasági megfontolások alapján. Így nagyon nehezen lehet bizonyítani, hogy az állam, mint piaci magánbefektető, részt venne e egy ilyen infrastruktúra finanszírozásban. Még nehezebb megállapítani a piaci magánbefektető elvével való összeegyeztethetőséget, amikor a strukturális alapok szabályai piaci hiányosságot írnak elő az uniós támogatás megszerzéséhez. Az ilyen bizonytalanságok az állami támogatás meglétét erősítik azzal, hogy kétségessé teszik egy piaci szereplő hasonló feltételek melletti részvételét a K+F+I infrastruktúra finanszírozásában.

3. Nem szükséges bejelenteni az állami támogatást annak engedélyezéséhez, de más előírásokat alkalmazni kell

3.1. Kiegészítő tevékenységek

Amint korábban említettük, a K+F+I infrastruktúrát gyakran kutatási szervezet nem gazdasági tevékenységek végzésére használja. Azonban annak érdekében, hogy hatékonyan kihasználja a forrásait, néhány kiegészítő gazdasági tevékenységet is végezhet. Ez a helyzet például, amikor az infrastruktúra kapacitást (pl. berendezéseket és laboratóriumokat) esetenként bérbe ad ipari partnereknek, vagy ha a kutatási szervezet a saját infrastruktúráját részben ipari felhasználó nevében folytatott szerződéses kutatás végzésére használja, feltéve, ha az alábbi feltételek teljesülnek:

- inputok (úgy mint föld, anyagok, meglévő technológia, berendezések, eszközök és a fő szolgáltatások, beleértve az építést,

energia- és vízellátást, valamint a projekt fejlesztési és menedzsmenti támogató szolgáltatásokat), amelyek szükségesek a kutatási infrastruktúra építéséhez, pályáztatásra/közbeszerzésre kerülnek, összhangban az uniós és a nemzeti joggal, a nyílt, átlátható és megkülönböztetés mentes eljárás elvét tiszteletben tartva;

- minden szellemi tulajdonjogot, amely a közfinanszírozott kutatási infrastruktúra építési/végrehajtási szakaszában jött létre, teljes mértékben a kutatási szervezetnek ítélnék;
- a kutatási szervezet nyílt és megkülönböztetés mentes hozzáférést biztosít az infrastruktúrához;
- a kutatási szervezet piaci árat kér a felhasználóktól (amely arányosan lefedi az amortizációs költségeket);
- a K+F+I infrastruktúra használatából eredő gazdasági tevékenységek járulékos jellegűek maradnak, azaz közvetlenül kapcsolódnak és szükségesek a kutatási infrastruktúra működtetéséhez vagy szorosan kapcsolódnak a független állami kutatás fő tevékenységéhez. Általánosságban elmondható, hogy a kiegészítő tevékenységek ugyanazon inputokat fogyasztják, mint az elsődleges nem gazdasági tevékenységek, úgy mint nyersanyag, felszerelés, munkaerő, állóeszközök. A kutatási szervezet kiegészítő tevékenysége hatályát tekintve korlátozott kell, hogy maradjon, például a gazdasági tevékenységhez használt kutatási infrastruktúra kapacitása nem képviselheti jelentős részét a ténylegesen felhasznált teljes kapacitásnak (5-10 %-os arány még elfogadható lehet);
- a kutatási szervezet elkülönített elszámolást vezet annak érdekében, hogy a gazdasági tevékenységek keresztfinanszírozása megelőzhető legyen;
- a gazdasági tevékenységekből származó összes nyereséget ismét a nem gazdasági tevékenységekbe fektetik (a közfinanszírozott infrastruktúra használatából származó nyereséget nem lehet a kutatási szervezet gazdasági tevékenységének bővítésére használni, amelynek kiegészítő jellegűnek kell maradnia);
- a berendezések és létesítmények, amelyeket kizárólag a gazdasági tevékenységhez használnak, nem elszámolható költségek.

3.2. Általános csoportmentességi rendelet, közszolgáltatások, létező támogatási programok

Az állami támogatási intézkedést nem kell bejelenteni a Bizottság részére, amennyiben a támogatást az általános csoportmentességi rendelet⁴, közszolgáltatásér járó ellentételezés esetén a 2012/21/EU bizottsági határozat⁵, illetőleg valamely létező támogatási program szabályainak megfelelően nyújtják.

4. Az állami támogatást be kell jelenteni annak engedélyezéséhez:

Amennyiben az intézkedés állami támogatásnak minősül, és nem felel meg a korábban meghatározott feltételeknek az állami támogatás engedélyezéséhez Bizottsági bejelentés szükséges. Normális esetben a K+F+I infrastruktúrát összeegyeztethetőnek lehet tekinteni a K+F+I keretszabály alapján, különösen ha:

- a K+F+I infrastruktúra egy klaszter része (klaszter infrastruktúra),
- amennyiben az infrastruktúra egy innovációs klaszter része, az ennek építésére nyújtott állami támogatás összeegyeztethetőségét a K+F+I keretszabály „Innováció klasztereknek nyújtott támogatás” 5.8. pontja alapján lehet értékelni,
- a K+F+I infrastruktúra egy K+F projekt része,
- amennyiben az infrastruktúra egy K+F projekt része, és nem lehet mentesíteni az általános csoportmentességi rendelet 31. cikke alapján, a K+F+I keretszabály 5.1. pontja alapján lehet értékelni.

⁴ Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló (általános csoportmentességi rendelet) 800/2008/EK bizottsági rendelet (HL L 214/3., 2008. 08.09.).

⁵ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló 2012/21/EU bizottsági határozat (HL L 7., 2012.01.11., 3–10. o.).

Összegzés

A Leipzig/Halle-eset kapcsán a gazdasági célból hasznosított infrastruktúrák támogatásának felülvizsgálatára, újraértelmezésére kerül sor. A tagállamoknak/támogatást nyújtóknak meg kell vizsgálniuk, hogy az adott infrastruktúra projekt kapcsán szükséges-e állami támogatási bejelentést tenniük a Bizottság felé, illetőleg megfelelően indokolniuk kell a döntésüket. Az Európai Bizottság annak eldöntéséhez, hogy az adott K+F+I infrastruktúra projekt tartalmaz-e állami támogatást, és szükséges-e annak bejelentése a Bizottság felé, a fentiekben ismertetett szabályok alapján jár el, ezek használata megkönnyíti a támogatás nyújtók helyzetét, és csökkenti az összeegyeztethetetlen támogatás nyújtásának, így a visszafizettetés elrendelésének kockázatát.